

แนวทางในการปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา ระดับหลักสูตร

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) ขอแจ้งมติที่ประชุมเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการกำกับดูแลหลักสูตรการศึกษา โดยมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดสำคัญในการกำกับดูแลหลักสูตร เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหลักสูตร

เพื่อตรวจสอบและรับรองหลักสูตรการศึกษาว่าสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร การศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานคุณวุฒิสาชา (ถ้ามี) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จำเป็น สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตลาดงานอาชีพ มีประสิทธิภาพจริงพร้อมสำหรับการทำงานในยุคใหม่ โดยสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น

2. กระบวนการตรวจสอบหลักสูตรและรับรองหลักสูตร

กระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหลักสูตร มุ่งเน้นการประเมินความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้ การออกแบบหลักสูตร การดำเนินการจัดการศึกษา และระบบการบริหารจัดการศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานคุณวุฒิสาชา (ถ้ามี) เมื่อหลักสูตรการศึกษาได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถนำผลการรับรองไปใช้ในการดำเนินการต่างๆ ได้ทันตามกำหนด ทั้งนี้ ได้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เรียกว่า Curriculum Information System for Higher Education Accreditation (CISA) เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อประสานงานการส่งข้อมูลของหลักสูตร แทนระบบ CHECO และมีการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหลักสูตร แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การตรวจสอบหลักสูตรและการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อรับรองมาตรฐานหลักสูตร และช่วงที่ 2 การติดตามผลการดำเนินงานของหลักสูตร เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้

2.1 การตรวจสอบหลักสูตรและการดำเนินการจัดการศึกษา

กำหนดให้สถาบันส่งหลักสูตรการศึกษาให้ สปอว. ผ่านระบบ CISA เพื่อทาง สปอว. ดำเนินการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา ภายใน 90 วัน โดยมีประเด็นการพิจารณาดังนี้

2.1.1 ตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา ใน 8 ประเด็น

2.1.2 ความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้และการออกแบบหลักสูตร ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา รวมทั้งมาตรฐานคุณวุฒิสาชาหรือสาขาวิชา (ถ้ามี)

2.1.3 ตรวจสอบแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาของหลักสูตร โดยพิจารณาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ รวมทั้งระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารจัดการหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตลาดงานอาชีพ โดยมีประเด็นการพิจารณาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ

- ความสอดคล้องของหลักสูตรการศึกษากับทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนของประเทศ และตามพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ของสถาบันที่สอดคล้องกับการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา
- ความเสี่ยงและผลกระทบจากภายนอก อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นโยบาย และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในบริบทโลก
- ผลสำรวจจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้บัณฑิต ผู้เรียน และนักเรียนที่ต้องการเข้าเรียนในหลักสูตรการศึกษา

2.2 การติดตามผลการดำเนินงานของหลักสูตร

กำหนดให้หลักสูตรการศึกษา ส่งข้อมูลผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามระบบการบริหารจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาตรงตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้กำหนด มีความรู้และทักษะเพียงพอในการประกอบอาชีพ และผู้ใช้บัณฑิตมั่นใจว่าบัณฑิตมีสมรรถนะเป็นไปตามที่คาดหวัง โดยส่งข้อมูลผ่านระบบ CISA ภายในภาคการศึกษาที่ ๑ หลังจากผู้เรียนรุ่นแรกสำเร็จการศึกษา โดยมีประเด็นพิจารณา ดังนี้

2.2.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยแสดงหลักฐานการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด เช่น พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน Skill transcript ผลงานหรือชิ้นงานที่สะท้อนการบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติของผู้เรียน เครื่องมือ วิธีการวัด และเกณฑ์การประเมินผล

2.2.2 ผลการบริหารจัดการศึกษา โดยแสดงหลักฐานการบริหารคุณภาพเพื่อให้มีการประกันคุณภาพเชิงผลลัพธ์ และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกกระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การออกแบบหลักสูตรการศึกษา การรับนักศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ การพัฒนาอาจารย์ การติดตาม การประเมินผลการจัดการศึกษา การสำเร็จการศึกษา การบริหารความเสี่ยง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลการทวนสอบและการปรับปรุงประมวลรายวิชา ผลการจัดการข้อร้องเรียนหรือการอุทธรณ์ รายงานการประเมินตนเอง ผลการดำเนินการประกันคุณภาพ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ผลการประเมินความพึงพอใจของบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต องค์กรวิชาชีพ ศิษย์เก่า (ถ้ามี) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับหลักสูตร (ถ้ามี)

ในกรณีที่พบว่าสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ผ่านการพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด จะจัดให้มีการตรวจเยี่ยมหรือหากกลไกสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพให้แก่สถาบันอุดมศึกษาต่อไป

3. เพิ่มช่องทาง Fast Track

ในกรณีที่หลักสูตรการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกนานาชาติ ที่คณะกรรมการมาตรฐานอุดมศึกษาประกาศรับรอง โดยส่งเอกสารหลักสูตรและหลักฐานการรับรองจากหน่วยงานฯ ผ่านระบบ CISA

3.1 กรณีได้รับการรับรองจากหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกนานาชาติแล้วก่อนส่งเอกสารหลักสูตร ให้ยื่นขอรับการตรวจเฉพาะข้อ 2.1.1

3.2 กรณีได้รับการรับรองจากหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกนานาชาติ หลังจากได้รับการรับรองจากสป.อว. ให้ยื่นขอยกเว้นการติดตามผลการดำเนินงานของหลักสูตรจัดการศึกษาตามข้อ 2.2